

בס"ד – מעודכן י"ג אב 27/7/26

חוזר מפמ"ר מחשבת ישראל ממ"ד לשנה"ל תשפ"ז

שלום רב למורי ומורות מחשבת ישראל היקרים,

מקצוע מחשבת ישראל הוא אחד המקצועות במקצועות המורשת, החברה והרוח. אנו מסתכלים בסיפוק על מה שנעשה עד היום בכיתות ובבתי הספר בהוראת מחשבת ישראל, מתוך מסירות, העמקה והשקעה רבה שלכם מורי המקצוע. מטרת ההתחדשות היא התאמה של תכנית הלימודים, דרכי ההוראה וההערכה לאתגרי דורנו. אתם מוזמנים להיעזר בצוות ההדרכה המסור (רשימת המדריכים מצורפת בסוף החוזר) ובמקרה הצורך להיות איתי בקשר.

אשמח לעזור לכל בקשה.

באהבה רבה, הרב ד"ר יוחאי רודיק

מספר הטלפון הנייד שלי: 050-6283216

תוכן עניינים:

חלק א' - נושאים כלליים:

- 3.....מיקוד הלמידה לבגרות.
- 3.....תכנית תהל"ה.
- 3.....מיומנויות למידה.
- 3.....קובץ הוגי יהדות המזרח.
- 4.....תל"פים.
- 4.....עבודות גמר.
- 5.....פיתוח מקצועי.
- 5.....מערכת מצפן.
- 5.....הכוורת.
- 6.....הוראה דיגיטלית.
- 6.....סמסטר ראשון בתיכון.
- 7.....סמלי השאלונים.
- 8.....שאלות עמ"ר.
- 8.....אוכלוסיות מיוחדות.
- 8.....נבחני משנה.
- 9.....השכלה כללית.
- 9.....תכנית לימודים למתגיירים.
- 9.....חומרי למידה לחטיבות ביניים.

חלק ב' - יחידות הלימוד

- 10.....יחידת אמונה וגאולה – מתווה ישן.
- 12.....יחידת אמונה וגאולה – מתווה בגרות גמישה.
- 14.....נש"ף – נתיב שיתופי פיתוח.
- 15.....יחידות ההגבר.
- 17.....הנחיות למבחינים מותאמים.
- 18.....צוות ההדרכה.

חלק א' – נושאים כלליים

מיקוד הלמידה וחוקי המענה לבגרות:

חוקי המענה בשנים תשפ"ה – תשפ"ו – תשפ"ז יהיו זהים וללא שינוי. מיקוד הלמידה מתחשב באתגרים הלימודיים שעמדו בפני התלמידים בשנים האחרונות יחד עם רצון לשמור על רמת ואיכות תעודת הבגרות.

לפיכך: לנבחנים בתשפ"ז (מועדים חורף וקיץ) חוקי המענה ומיקוד הלמידה לבגרות יהיה באותו היקף כפי שהיה בחוזר מפמ"ר תשפ"ו. להלן **מיקוד למידה** המצמצם חלק מהמקורות בתשפ"ז. בשנת תשפ"ח נושאי הלימוד לבחינה יהיו ללא מיקוד וללא הקלה בחוקי המענה ונחזור ללמוד את כל המקורות בפרקים הנבחרים.

נושאי הלימוד בשלמותם בחוברת אמונה וגאולה לקראת הבגרות – [בקישור הזה](#)

תכנית תהל"ה (הוראה, למידה, הערכה)

חלק ניכר מההוראה בכיתה תלוי בהגדרת המטרות ובתכנון נכון. תכנית תהל"ה עשויה להיות בסיס שיעזור לנו לתכנן את הוראת כל אחת מהיחידות במחשבת ישראל בכיתות. התוכנית מצהירה על הכוונות שלנו מבחינת השאלות הגדולות, או הרעיונות הגדולים שסביבם נרצה ללמד ולבנות את המשימות, משך ההוראה, ודרך ההוראה והלמידה שבה נבחר לכל אחת מהיחידות. כדאי מאוד להתכנס בצוותי ההכנה לשנה הבאה, ולבנות את תכנית הלמידה לכל השנה, או לכל אחת מיחידות הלימוד. כמו כן חשוב מאוד להחליט על מטרות בתחום המיומנויות שנרצה ללמד בכל אחת מיחידות הלימוד. מצ"ב **מסמך ריק של תהל"ה** כבסיס לתכנון שלכם את תכנית ההוראה וההערכה (כדי שתוכלו לערוך את המסמך היכנסו ל"קובץ" "יצירת עותק" וכך יהיה לכם קובץ משלכם). **בקישור** להלן הצעה של דוגמא **לתכנית תהל"ה**

מיומנויות למידה

דוגמאות למיומנויות למידה כלליות ובמחשבת ישראל בפרט ניתן לראות: **במיפוי המיומנויות המפורט של משרד החינוך כאמור בסעיף הקודם**, **במפת האסטרטגיות של אגף א' במזכירות הפדגוגית** ו **sel חמ"ד**

[בקישור הבא](#) תוכלו למצוא: נוט להוראה איכותית בתחומי הרוח בפיתוח של הספרייה הלאומית, דוגמאות לשימוש בשיטות לפיתוח מיומנויות וכן דוגמאות למערכי שיעור במחשבת ישראל המשלבים הוראת מיומנויות

קובץ הוגי יהדות המזרח

משרד החינוך ממשיך במדיניות יישום ועדת הסיפור השלם (ועדת ביטון). מטרת היישום הוא שכל תלמיד במערכת החינוך יכיר את הסיפור הישראלי השלם הכולל גם את העושר התרבותי, החברתי וההיסטורי של קהילות יהדות

ספרד והמזרח. בשנת הלימודים תשפ"ז נמשיך בהעמקת יישום ועדת הסיפור השלם (ועדת ביטון). בתחום הדעת שלנו, באמצעות שילוב שאלות על הוגי יהדות המזרח בבחינות הבגרות.

לכל המורים נשלח בשעתו קובץ הוגי יהדות המזרח (בהמשך להחלטות ועדת ביטון). הקובץ מכיל הוגים אלו: הרב יהודה ליאון אשכנזי – ("מניטו"), הרב יוסף חיים מבגדאד – ("בן איש חי"), הרב אליהו בן אמוזג, הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל, הרב משה כלפון מסווגים לפי הפרקים השונים בספר. הקובץ נמצא באתר המפמ"ר [בקישור](#).

תל"פים - תוכנות לניהול פדגוגי

החל משנת הלימודים תשפ"ז, כל מורה יתבקש להזין בתוכנת הניהול הפדגוגי הבית-ספרית (משו"ב או Smart School) את נושא הלימוד שנלמד בכל שיעור.

מהלך זה יבוצע כחלק מהמאמץ לשפר את תהליכי התכנון, ההוראה וההערכה בתחומי הדעת השונים הנלמדים בכיתה א' ועד יב'. תיעוד ההתקדמות בתוכנית הלימודים בתל"פ מהווה כלי מרכזי בניהול פדגוגי אפקטיבי.

עדכון שוטף של נושאי הלימוד והמיומנויות שנלמדו בכל שיעור, מתוך רשימה המבוססת על תוכנית הלימודים ועדכונים המפורסמים בחוזרי מפמ"ר ובמפגשי הפיתוח המקצועי הדיסציפלינארי, מאפשר למורה לנהל מעקב רציף ומסודר אחר ההתקדמות הכיתתית, לזהות פערים, ולהתאים את ההוראה לצרכים המשתנים של התלמידים. בנוסף, התיעוד מאפשר שקיפות פדגוגית ושיתוף בין צוותי ההוראה, ומסייע בקבלת החלטות מושכלת על סמך תמונת מצב עדכנית ואחידה.

להצעות למערכי שיעור, הרחבה, מבחנים ומשימות בית ספריות באתר "מחשבת הלב"

באתר מחשבת הלב קיים גם מאגר מבחנים, בגריות ומתכונות. המבחנים נועדו למורים בלבד (נא לא להעביר לתלמידים). ולכן כדי להיכנס אליהם יש צורך בסיסמה: מבחן1234, המאגר בקישור: [מאגר מבחנים](#). ניתן לשלוח מבחנים שעשיתם לתלמידים לכתובת: israel.levinger@gmail.com, על מנת שיעלו לאתר לטובת כולם.

עבודת גמר

עבודת הגמר היא עבודת מחקר לבגרות בהיקף 5 יח"ל בלבד. כתיבת עבודה זו היא הזדמנות ייחודית ללמידה עצמאית, רלוונטית, המביאה לידי ביטוי חוזקות וכישורים של התלמיד/ה. על רכז/ת עבודות הגמר חלה האחריות ליידע את התלמידים על הזדמנות ייחודית זו, כמו גם להכיר את כל הנהלים וההנחיות הנוגעים למסלול זה - הן ההנחיות הכלליות להגשת עבודת גמר, כמפורט בפורטל עבודות הגמר ובהרחבה במידעון לשנת תשפ"ו, ובפרט את ההנחיות הייחודיות של תחום הדעת, ולוודא שהתלמיד/ה והמנחה האקדמי/ת מודעים ופועלים על פי הנחיות ונהלים אלה.

להלן הקישורים הרלוונטים בנושא עבודת הגמר:

1. [הנחיות בתחומי הדעת](#)

2. [פורטל עבודות הגמר](#)

פיתוח מקצועי

בתשפ"ז יתקיימו השתלמויות חדשות במסגרות הבאות: מערכת מצפן, למידת יחידות עצמאיות במסגרת ה"כוורת" (כמפורט בהמשך), השתלמויות מפמ"ר, איחוד מול ייחוד, השתלמויות מחוזיות ועוד. ההשתלמויות יעסקו בלמידה עצמאית ושיתופית ויתנו כלים להוראה בנתיב למידה מתחדשת. כמו כן תיפתח קהילת מורים למורי ההגבר בתכנית הניסויית. המפמ"ר יעדכן על השתלמויות בתחום מחשבת ישראל דרך המייל של מורי מחשבת ישראל ודרך [קבוצת הוואטסאפ](#). מורה שעדיין לא הצטרף לקבוצת המייל של מורי מחשבת ישראל מתבקש לעשות זאת בהקדם האפשרי באמצעות פניה לצוות ההדרכה.

מערכת מצפן

נפתחה מערכת מצפן, מערכת חדשה לניהול הפיתוח המקצועי. המערכת מחוברת למערכות ניהול ידע של המשרד ותאפשר תכנון וניהול תהליכי הפיתוח המקצועי מבוססי נתונים ומותאמים לצרכי בית הספר כארגון ועובד ההוראה כפרט. ההרשמה של כל מורה לתהליכי הפיתוח המקצועי תהיה דרך פורטל עובדי הוראה במרחב פיתוח מקצועי והדרכה. עובד ההוראה ייכנס באמצעות ההזדהות אחידה, ויוצע לו מגוון אפשרויות הלמידה המותאמות לצרכיו, בהתאם למקצוע ההוראה, התפקיד והשיוך המוסדי.

הכוורת - על יסודי

הכוורת היא אתר לפיתוח מקצועי איכותי בהכוונה עצמית, הכולל מאות יחידות של פיתוח מקצועי במנות קטנות (לרוב, 3 שעות אקדמיות ליחידה). בכוורת תוכלו להרכיב לעצמכם השתלמות של 30 שעות לפי הצרכים המקצועיים שלכם וללמוד אותה בקצב שלכם (עם מלווה למידה מטעם הכוורת).

בתשפ"ז תוכלו למצוא בכוורת 7 יחידות במחשבת ישראל ועשרות רבות של יחידות העוסקות בהקניית מיומנויות הרלוונטיות למתווה הבגרות הגמישה. לסרטון הסבר [לחצו כאן](#). להתרשמות מהסביבה וצפיה בתכני מחשבת ישראל המתעדכנים [לחצו כאן](#)

הוראה ולמידה דיגיטלית

בשנת הלימודים תשפ"ז יושם דגש על שילוב מושכל ומדורג של למידה דיגיטלית, פדגוגיה דיגיטלית וכלי בינה מלאכותית בהוראת תחום הדעת. כלים אלה ישמשו כאמצעי להעמקת ההוראה, הלמידה וההערכה, לגיוון דרכי הלמידה, להתאמה לצורכי הלומדים ולקידום לומד עצמאי, חוקר, שיתופי וביקורתי.

מומלץ לשלב ברצף השנתי יחידות הוראה מתקשבות, קורסים וסביבות למידה דיגיטליות, משימות מקוונות, תרגול א-סינכרוני, כלים שיתופיים וכלי הערכה דיגיטליים, תוך שמירה על מרכזיות המורה כמוביל פדגוגי. שילוב כלי בינה מלאכותית ייעשה באופן אחראי ומבוקר, בכלים מאושרים בלבד, לצורכי תכנון הוראה, יצירת חומרי למידה, מתן משוב וניתוח נתוני הערכה.

יישום כל כלי דיגיטלי ייעשה בהתאמה לגיל הלומדים ותוך הקפדה אתית על פרטיות ואבטחת מידע, אמינות, שקיפות, אחריותיות, שימוש הוגן ואקלים דיגיטלי בטוח ומכבד, בהתאם להנחיות משרד החינוך לשימוש בכלי בינה מלאכותית יוצרת.

סמסטר ראשון בתיכון

משרד החינוך גאה להציג תוכנית פורצת דרך המאפשרת לתלמידי תיכון להתחיל את דרכם האקדמית כבר במהלך לימודי התיכון. התוכנית, "סמסטר ראשון כבר בתיכון", מהווה צעד משמעותי בגישור בין החינוך התיכוני להשכלה הגבוהה. בשנת תשפ"ו למדו בתכנית 600 תלמידים.

במסגרת התוכנית, תלמידי התיכון יכולים ללמוד קורסים אקדמיים מקוונים המוכרים כחלק מתוכנית הלימודים שלהם ומקנים להם נקודות זכות אקדמיות. הלמידה מתבצעת בהנחיית מורי בית הספר, אשר עוברים הכשרה מיוחדת בליווי המוסדות האקדמיים השותפים.

החדשנות בתוכנית באה לידי ביטוי במספר היבטים מרכזיים. ראשית, היא מנגישה את ההשכלה הגבוהה לכלל התלמידים, תוך שימת דגש מיוחד על הפריפריה החברתית והגיאוגרפית. שנית, היא מאפשרת לתלמידים להתנסות בשיטות למידה חדשניות ועדכניות, המותאמות למאה ה-21. ולבסוף, היא מקצרת את משך הזמן הנדרש להשלמת תואר אקדמי בעתיד.

פרטים נוספים בהקשר למחשבת ישראל ניתן לראות [בקישור להלן](#)

סמלי שאלונים מחשבת ישראל חמ"ד

סמל ראשי 038180

משימה מבוקרת (פרקים ראשון/ חמישי/ שביעי) 038111

אמונה וגאולה הערכה חלופית (נבדק על ידי המורה ומדווח בטופס 9545 מקוון, בתי ספר הזכאים לתשלום עבור חלופות ההערכה ימלאו טופס 9588 כמפורט בסעיף 6) 038183

הערכה חלופית של יחידת ההגבר (יבדק על ידי המורה ומדווח בטופס 9545 מקוון) 038383

שאלון לרמת ההגבר לעולים. ידווח על טופס 9544 ידני (באישור המפמ"ר) 038384

יחידת הגבר לעולים בבתי ספר שאין להם הכרה בציון שנתי (יבדק במרב"ד) 038372

בחינה חיצונית אמונה וגאולה 50% 038115 (מסלול בגרות גמישה)

בחינה חיצונית אמונה וגאולה לעולים חדשים 038114 (מסלול בגרות גמישה)

בחינה חיצונית אמונה וגאולה 70% 038181 (מסלול תכנית ישנה)

נבחני משנה אמונה וגאולה (מחליף את 038106) 038182

הגבר יחידה חיצונית (תורה ומצוות, תפילה וחגים, מחליפה את התוכנית הישנה) 038371

נבחני משנה הגבר יחידה חיצונית 038382

שותפי פיתוח 038158

אמונה וגאולה מבחן חיצוני לעולים 038184

אמונה וגאולה מבחן חיצוני לעולים בביה"ס ללא הכרה בציון שנתי 038172

עבודת חקר (יבדק על ידי המורה וידווח בטופס 9588 מקוון) 038188

השכלה כללית בכיתה י' (יבדק על ידי המורה וידווח בטופס 9545 מקוון) 02083

1 יח"ל מתגיירים 38161

שאלות עמ"ר (ערך, מעורבות ורלוונטיות)

בשנים האחרונות העמקנו את הדיון בשיעורים בנושא הערכים, המעורבות והרלוונטיות, הן בהוראה והן בהערכה. אנו מבקשים להמשיך במגמה זו גם בשנת תשפ"ז הן בשיח המשותף בשיעורים והן בשאלות עמ"ר במבחנים.

התאמת התוכנית לאוכלוסיות מיוחדות

לרשותכם קישורים למסמכים המתייחסים למגוון האוכלוסיות:

[נהלים להתאמות בדרכי היבחנות](#)

[מסמך "יישום התאמות בדרכי היבחנות בבחינות הבגרות לתלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב"](#)

[חוברת "מלקויות ללמידה- התוכנית המערכתית"](#)

[חוברת "מודל התגובה להתערבות"](#)

מבחן בע"פ:

ציון המבחן בעל פה יירשם על טופס 9544 ובאחוזים בלבד. הוראות מפורטות בעניין הבוחנים בעל פה יתפרסמו על ידי אגף הבחינות. ציונים שנתיים יש לדווח באמצעות המנב"סנט ותכנות ההשלמה 24 שעות לפני קיום הבחינה.

נבחני משנה:

הערה חשובה: יש לבדוק בפרסומי אגף הבחינות את ההנחיות ביחס לנבחני משנה.
נבחנים אקסטרניים [סמל ראשי: 038180] – ביחידת אמונה וגאולה – שאלון 038182

בשנת תשפ"ז נבחני משנה ייבחנו על שאלון 038182 ויענו על ארבעה פרקים בסה"כ: שני פרקים ארוכים (ראשון, שלישי, רביעי, שישי במקום רק על פרק אחד כמו כולם, כיוון שחסרה להם חלופת הערכה), פרק שני – חובה, ופרק אחד קצר (הפרקים הקצרים: חמישי ושביעי). כמו כן, יש לעיין בחוברת "הוגי המזרח" הנמצאת באתר המפמ"ר ולהתייחס להוגה של הפרקים הנלמדים.

שאלון 038172 – שאלון אמונה וגאולה לנבחני משנה עולים חדשים

נבחני משנה עולים חדשים ייבחנו על פרק ראשון ופרק שני. פרק ראשון – 40 נק'. 2 שאלות מתוך 3. (כל שאלה 20 נק'). פרק שני – 60 נק'. 3 שאלות מתוך 4 (כל שאלה 20 נק').

שאלון 038384 – שאלון הגבר לנבחני משנה עולים חדשים

הנבחרים ייבחנו על רשימת ההוגים הנבחרים ליחידת ההגבר החדשה "תורה ומצוות". הרשימה נמצאת באתר מחשבת הלב.

השכלה כללית לכתות י' – סמל שאלון 02083 ומדווח בטופס מקוון 9545

במהלך שלוש האחרונות למדו כ- 6000 תלמידים את יחידת הלימוד החדשה: "חזון החמ"ד בראי מחשבת ישראל" במסגרת השכלה כללית. יחידת הלימוד מופיעה באתר המפמ"ר. מדריך למורה בקישור הנ"ל. בתי ספר המעוניינים ללמוד את יחידת חזון החמ"ד בראי מחשבת ישראל מתבקשים ליצור קשר אישי עם המפמ"ר בנייד: 050-6283216.

בתי ספר המעוניינים ביחידת השכלה כללית שנבחרה בעבר על ידי בית הספר יוכלו להמשיך ביחידה זו. הערכת הלימדה להשכלה כללית תתבצע באמצעות חלופת הערכה. בית הספר יוכל ליזום חלופות הערכה נוספות ומגוונות על פי שיקול דעתו. חלופת ההערכה תיבדק על ידי המורה ותדווח בטופס 9545 מקוון.

תכנית לימודים במחשבת ישראל ממ"ד למתגיירים

סמל השאלון 1 יח"ל מתגיירים – 38161.

התוכנית מורכבת ממבחר הוגי דעות שנלקחו מהפרקים של יחידת הלימוד "אמונה וגאולה". בקישור: **תוכנית לימודים למתגיירים**. המקורות הותאמו לרמתם של המתגיירים ואף שומרים על רמה נאותה של המבחן, כראוי למבחן בגרות. עבור המתגיירים נבחרו בסך הכל 30 מקורות מתוך 180 מקורות שנמצאים בחוברת "אמונה וגאולה". כל אחד מהתלמידים חייב ללמוד במהלך שנת תשפ"ז את כל המקורות. המבחן יהיה מבחן מפמ"ר חיצוני.

להלן הנחיות אגף הבחינות לתלמידים מתגיירים:

- א. רשימת התלמידים הזכאים להיבחן במחשבת ישראל ממ"ד ברמת 1 יחידת לימוד, תיקבע על סמך אישור מנהל בית הספר ומפקח בית הספר.
- ב. שאלון המפמ"ר יהיה בחינה בכתב במועד הבחינה הרגיל שנקבע ע"י אגף הבחינות.
- ג. מחברות הבחינה יועברו אל המרב"ד לבדיקה חיצונית בהערכה אחת.
- ד. ההיבחנות בשאלון 38161 פוטרת את הנבחרים מהיבחנות במחשבת ישראל 1 יחידת לימוד (בשאלון הרגיל).

חומרי למידה חדשים (תכנית ניסוי) לחטיבות הביניים

בשנת תשפ"ז יימשך הניסוי בחטיבות הביניים בלימוד חוברת "הארת הלב" שנכתבה בשיתוף עם "לב לדעת". החוברת עוסקת בנושא אמונה, תפילה וערכו של השיח המשותף, ומלווה באסטרטגיות למידה מגוונות ויפות שנועדו להפנים את חומרי הלמידה בלבבות התלמידים והתלמידות. **קישור לקובץ שיעור לדוגמה** המעוניינים להצטרף לתוכנית הניסוי בחטיבת הביניים יפנו למפמ"ר מחשבת ישראל הרב ד"ר יוחאי רודיק yohairu@education.gov.il.

חלק ב' – יחידות הלימוד

יחידת אמונה וגאולה [סמל ראשי: 038180]

יחידת "אמונה וגאולה" היא יחידת חובה בכל מוסדות החמ"ד. יחידה זו מתקיימת בשני מתווים. **בית ספר יוכל לבחור האם להיבחן במתווה הישן או המתווה החדש (בגרות גמישה):**

- המתווה הישן
- מתווה הבגרות הגמישה

מתווה ישן – תשפ"ז

המתווה מורכב מבחינה חיצונית והערכה חלופית:

1. בגרות חיצונית 038181

בית הספר בוחר בסך הכל שלושה פרקים עליהם תערך בחינת הבגרות החיצונית:

- א. הפרק השני "אני מאמין".
- ב. אחד מהפרקים הארוכים: ראשון / שלישי / רביעי / שישי.
- ג. אחד מהפרקים הקצרים: חמישי / שביעי.

חוקי מענה: חלק ראשון 36 נקודות על פרק א/ ג/ ד / ו. יש להשיב על 2 שאלות מתוך 3.

חלק שני – פרק שני. 48 נקודות על פרק שני. יש להשיב על 3 מתוך 4 שאלות.

חלק שלישי – פרקים ה/ז. 16 נקודות. יש להשיב על שאלה אחת מתוך שתיים.

דגם בגרות במתווה הישן

2. הערכה חלופית

חלופות הערכה - שאלון: 038183

מגוון חלופות הערכה ומחווים ניתן למצוא **בקישור**.

אנו ממליצים לבנות את חלופת ההערכה בהתאם עם מדריך בית הספר. ביה"ס ישמור את תיק החלופות במשך 3 שנים לצורך בקרת אגף הבחינות. ציוני חלופת ההערכה יש לדווח בטופס 9545 מקוון לשאלון 038183 (כניסה דרך המנב"ס-נט). אין מגבלה מוגדרת למועד הדיווח וניתן לדווח גם אחרי הבחינה החיצונית.

שכר על הובלת חלופת הערכה או בדיקתה יינתן רק לחלופות הערכה **השקולות למטלת ביצוע**, לדוגמא: הכנת טקס, יצירת סרט, עבודת חקר. המאפיין חלופות אלו הוא ביצוע מורכב ועבודת שטח. **הערה חשובה:** כל מטלת ביצוע מהסוג הנ"ל ודומים לו חייבים להיות מלווים במחנך מדויק. המורים הנ"ל המעוניינים בשכר על עבודתם ימלאו טופס 9588 על עבודת חקר. (מורים שהובילו חלופות הערכה ולא אמורים לקבל שכר ירשמו את הציון על טופס 9545) ההערכה החלופית מתבצעת על אחד מהפרקים הארוכים: ראשון/ שלישי/ רביעי/ שישי (אשר לא נבחרו לבגרות החיצונית) אשר נלמד בכיתה. הציון הסופי יכלול שקלול של ציון הבגרות החיצונית עם הציון השנתי (70%) ואת ציון חלופת ההערכה (30%).

עולים חדשים [סמל ראשי: 038180] - סמל שאלון: 038184

העולים החדשים ייבחנו על פרק שני (פרק חובה) ופרק נוסף ארוך בחלופת הערכה. עולים חדשים שיבחנו במבחן המיוחד לעולים (שאלון 038184) ייבחנו על פרק שני (פרק חובה), ובנוסף לכך המורה ייתן להם ציון על פרק נוסף ארוך בחלופת הערכה כפי שיוסבר ב"מבנה המבחן" להלן. תלמידים שהם עולים חדשים ואשר יבחנו במבחן הרגיל (שאלון 038180), יהיו זכאים לתוספת של 10 נקודות. במידת הצורך יש לוודא עם אגף הבחינות.

במסגרת המבחן העולים יענו, במידת הצורך, גם על שאלות המתייחסות להוגה דעות אחד המופיע בפרק השני בקובץ "הוגי יהדות המזרח" (ר' יוסף חיים מבגדאד – ה"בן איש חי) בקישור

מבנה המבחן לעולים מתואר בטבלה הנ"ל

השאלות במבחן לעולים חדשים תהיינה בסגנון הבגרות הרגילות של השנים האחרונות ולכן אפשר בהחלט לתרגל שאלות עם התלמידים מבגרות רגילות. הציון הסופי בבגרות עולים ייקבע כך: (מדווחים עבור העולים שני ציונים):

1. ציון הערכה חלופית (30%) כמו לשאר הכיתה שאלון **038183** בטופס **9545** המקוון.
2. ציון המבחן החיצוני (70%) [כאמור לעיל - יינתן לעולים ציון שנתי].

ההבדל בין שני המתווים ביחס לעולים חדשים:

במתווה הישן

חומר הלימוד של העולים החדשים הוא הפרק השני כפרק חובה לבגרות 70% ועוד פרק ארוך אחד לבחירה א/ג/ד/ו להערכה חלופית 30%.

במתווה החדש

בגרות חיצונית (שאלון 038114) 50% - פרק שני בלבד. יש לענות על 3 מתוך 5 שאלות.

הערכה חלופית 30% על פרק ארוך לבחירה ג/ד/ו

משימה מבוקרת – 20%

יחידת אמונה וגאולה לעולים בבתי ספר ללא הכרה בציון שנתי (סמל ראשי: 038180)

שאלוני עולים לבתי ספר ללא הכרה בציון שנתי, סמל שאלון: 038172, התלמידים יבחנו רק על הפרק השני (אני מאמין) ויענו על 5 שאלות מתוך 6 שאלות. **עולים חדשים ברמת הגבר 038372** - ראו פירוט להלן.

תכנית הבגרות הגמישה תשפ"ז

תוכנית הבגרות הגמישה מאפשרת לכם לעצב ולגוון את ההוראה, את הלמידה ואת ההערכה ולהתאימה לכיתתכם. זאת תוך יכולת להעריך את התקדמות התלמידים, את הידע ואת המיומנויות הנרכשים.

עקרונות התוכנית :

גמישות: בית הספר יוכל לבחור עבור תלמידיו האם להיבחן על פי המתווה החדש או על פי המתווה הישן. בית ספר שיבחר שלא להיכנס למתווה החדש, ייבחן בבחינה חיצונית 70% + הערכה פנימית 30%. **ביצוע המתווה:** המשימות יתבצעו במערכת סקילז, שהיא מערכת ייעודית המשלבת כלי בינה מלאכותית ובוטים חינוכיים, שנועדו לתמוך במורים ובתלמידים בתהליכי ההוראה והלמידה. המערכת מותאמת באופן מלא לצורכי הוראת המשימות, ביצוען והערכתן.

עדכונים וחידושים במשימות הביצוע המבוקרות :

במהלך תשפ"ו היינו קשובים לקולות מהשטח ולחוויות המשתמש במערכת. בהתאם לכך הוספנו חידושים ושיפורים בצד המורה ובצד התלמיד:
צמצום מספר השלבים לבדיקת המורה
הארכת זמן המענה בבוט הדיגיטלי
חוויות משתמש אינטואיטיביות: ממשק מעודכן, פשוט וקל להתמצאות (צד מורה וצד תלמיד)
שדרוג והרחבת מערך התמיכה

תכנית הבגרות הגמישה התגבשה מתוך דיונים רבים אשר ניסו לשמר את הטוב הקיים ולבנות קומה נוספת. מקצוע מחשבת ישראל הוא מקצוע מכונן זהות. אנו מאמינים מאוד בתרומת לימוד המקורות, נכסי צאן הברזל של עם ישראל לתלמידנו, בשלב המכריע של התבגרותם. מטרת תכנית הבגרות הגמישה היא להעביר למורים סמכויות רבות יותר הקשורות לניהול דרך ההוראה וההערכה.

אנו מתפללים שהתוכנית החדשה, תאפשר לכם לממש את החזון שהביא אתכם לבחור בהוראה. ומאמינים שנצליח לחנך את בנינו ובנותינו לערכים ולבסס את זהותם האמונית דרך מקורות הלימוד מתוך מעורבות ואחריות.

ההמלצה היא לפרוס את לימוד מחשבת ישראל על פני שנתיים. פריסה זו חשובה כיוון שהיא מאפשרת לנו להיות בשיח אמוני עם תלמידנו לאורך שנתיים לפחות בתקופת התיכון. הנהלת החמ"ד ומפמ"ר מחשבת ישראל מבקשים וממליצים לא להיבחן במבחן חיצוני בכיתה י' כדי לא לגרום להפסקת לימוד האמונה בגיל צעיר.

על פי הנחיית המזכירות הפדגוגית המופיעה בחוברת ארגון הלמידה, קיימת חובה להקצות שלוש שעות לפחות ללימוד ליחידת לימוד. ביחידות ההגבר הכוללות מבחן חיצוני ושתי יחידות בית ספריות יש להקצות 6 שעות לפחות. הקצאת שעות מנומכה יותר תפגע ביכולת הלמידים לעבור את הבחינות בצורה ראויה.

להלן מתווה הבגרות הגמישה:

1. **חטיבה ראשונה** – המתווה החדש משלב היבחנות חיצונית בהיקף מצומצם יותר 50% מחומר הלמידה. סמל שאלון: 038-115 חטיבה זו תכלול את הפרק השני ואחד מהפרקים הארוכים: שלישי/רביעי/שישי.
חוקי מענה: חלק ראשון: 40 נקודות. יש לבחור נושא (פרק) אחד ולהשיב על 2 מתוך 3 שאלות.
חלק שני: 60 נקודות. הפרק השני "אני מאמין". יש להשיב על 3 מתוך 4 שאלות.

דגם בחינה מתווה חדש

2. **חטיבה שניה** – משימה מבוקרת 20% - חטיבה זו תתייחס לאחד הפרקים: ראשון/חמישי/שביעי. (ניתן לאחד בין פרקים).

המורה יבחר משימה מבוקרת אחת מתוך **מאגר משימות שיציע המפמ"ר**.

המשימות המבוקרות במחשבת ישראל הן:

משימות שיתופיות - עיתון שיתופי, כתיבת נייר עמדה, הסכת (פודקאסט)

משימות אישיות - תוצר יצירתי, עיתון אישי

תינתן תמיכה מלאה בביצוע המתווה ויישומו וכן בשימוש במערכת באמצעות המוקד של המשרד *551, בהשתלמויות מפמ"ר וע"י המדריכים.

בקרה ומשוב:

מתוך רצון לשמור על שוויוניות וסטנדרטיזציה, אגף הבחינות ידגום מכל כיתה מספר משימות לצורכי בקרה ומשוב.

המשימות המבוקרות מציגות תבניות למטלות. חלק מהמשימות מיועדות לביצוע אישי וחלק קבוצתיות. המורה מחליט על איזה פרק להחיל את המשימה שבחר – א/ה / ז. למשימות אלו מחוון בדיקה. התלמידים יבצעו את המשימה בפלטפורמה הדיגיטלית. משרד החינוך יבדוק מדגם מתוך המשימות. מטרת המשימות, היא לגוון את דרכי ההערכה, אך גם את דרכי ההוראה. מדובר בהערכות מעצבות, שאינן רק מעריכות את ידיעת החומר, אלא מהוות חלק מתהליך הלמידה עצמו.

לרשותכם מסמך העשוי לסייע לכם להחיל את המשימה המבוקרת על התוכן שבו תבחרו משלב בחירת המשימה ועד להוראתה בכיתה: **מסמך להחלת משימה מבוקרת על תוכן נבחר**

3. חטיבה שלישית – חלופת הערכה 30% - חלופת הערכה תתבצע אחד מהפרקים הארוכים: שלישי/ רביעי/ שישי (ולא על פרק א').

אין לבחור את אותו פרק לשני אירועי הערכה.

הערה חשובה: בשני המתווים תמשיך להתקיים חלופת הערכה והיא תהווה 30% מהציון הכללי של היחידה. 50 אחוזי הבגרות במתווה החדש הם של הבגרות החיצונית בלבד ללא ציון שנתי. בית הספר יוכל להחליט ש30 אחוזי הדיווח על ההערכה החלופית יוקדשו גם לתלמידאות, ולציון שנתי על ההכנה לבגרות. במקרה כזה, על בית הספר להגיש את ציוני ההערכה החלופית בשנה בה התלמידים ניגשים לבגרות.

פיתוח מיומנויות למידה במשימה המבוקרת

מטרת החינוך בישראל לטפח לומד בעל ידע, מיומנויות וערכים שיאפשרו לו להתפתח לאדם משכיל, למצות יכולותיו ולתרום לחברה. **תפיסת הלמידה המתחדשת 2030** מגדירה את שלוש-עשרה המיומנויות שחשוב להקנות לבוגרים שלנו.

תהליך העבודה על המשימות המבוקרות מזמן לכם, המורים, הזדמנות נפלאה להקנות לתלמידים ידע לצד מיומנויות. כל אחת מהמשימות מקנה לתלמידים, נוסף על המיומנויות האורייניות, מיומנויות רגשיות וחברתיות, כגון מודעות עצמית ותחושת מסוגלות, הכוונה עצמית ויכולת לעבוד בצוות.

לצפייה בכל העידכונים במערכת הבגרות הגמישה

נתיב מורים שותפי פיתוח

נתיב זה מיועד למורים המעוניינים לבנות תכנית הוראה, למידה והערכה חדשנית המבוססת על תכנית הלימודים, אך ייחודית לבית הספר ושונה מהנתיבים המתוארים לעיל. **להרחבה על נתיב זה ועל הדרישות תוכלו לקרא בקישור זה.** הנתיב מבוסס על הידע והניסיון שהצטברו בתוכניות תמ"ר וחלוצי הערכה, אך השאיפה היא גם לפרוץ דרכים חדשות. מורים המעוניינים להצטרף למסלול זה בשנת תשפ"ח מוזמנים למלא את השאלון **בקישור זה** ולהציג את תוכניתם לאישור. (מועד ההצטרפות לתשפ"ז הסתיים). על מורים המשתתפים במסלול זה להסביר מדוע תוכניתם היא תוכנית פורצת דרך, מהם הערכים והמיומנויות שהם רוצים לקדם, האם ומדוע הם אינם יכולים לקיימה במסגרת הלימודים הרגילה ולהירשם להשתלמות בנושא לפני תחילת שנת הלימודים.

יחידות ההגבר [סמל ראשי: 038580]

סמל שאלון חיצוני - 038371 30% מציון הבגרות.

סמל הערכה חלופית – 038383 ידווח על טופס 9545 מקוון.

מבנה כולל של בחינות הבגרות ברמת הגבר

1 יח"ל - הציון של יחידת הספרות: (70% - מבחן הבגרות החיצוני; 30% - ההערכה החלופית)

1 יח"ל – הציון של יחידת אמונה וגאולה: (70% - מבחן הבגרות החיצוני; 30% - ההערכה החלופית)

3 יח"ל – רמת הגבר: (30% - מבחן הבגרות החיצוני; 70% - שקלול ההערכות החלופיות על שתי היחידות הבית ספריות).

מקורות נבחרים ללמידה לקראת בגרות תשפ"ז ביחידת ההגבר [בקישור הזה](#)

יחידת הגבר חדשה – תורה ומצוות

בארבע השנים האחרונות זכינו לקיים ניסוי שהשתתפו בו בתי ספר רבים ובדקנו במסגרת הניסוי את יחידת הלימוד החדשה 'תורה ומצוות'. יחידת לימוד זו מורכבת משלושה פרקים: חגים, תפילה ותורה ומצוות. בע"ה זכינו להצלחה רבה וחווה דעת טובות.

לשמחתנו, חומרי הלמידה החדשים ביחידת הגבר זו אושרו על ידי הגורמים המוסמכים.

החל משנת תשפ"ד יחידת ההגבר החדשה "תורה ומצוות" היא היחידה הבלעדית להיבחנות במסלול ההגבר.

לא ניתן יהיה להיבחן על תוכנית הלימודים הישנה לתלמידים ולתלמידות סדירים.

רשימת המקורות הנבחרים לשנת תשפ"ז תופיע באתר מחשבת הלב

בתי ספר המעוניינים להצטרף ליחידת ההגבר מתבקשים לפנות אל המפמ"ר. נייד: 050-6283216.

ניתן לקנות את חומרי הלמידה ליחידת הבסיס "אמונה וגאולה" ויחידת ההגבר "תורה ומצוות" אצל המפיץ: לוני כהן, טלפון: 03-9518418

מבנה השאלון החיצוני של ההגבר – 038371 (יחידת תורה ומצוות)

מותר	03871 (הגבר רגיל)	
יש להשיב על 5 שאלות, ולא יותר משתי שאלות לכל פרק (20 נק' לכל שאלה)	2 שאלות מתוך 3 (18 נקודות לכל שאלה)	תורה ומצוות
	2 שאלות מתוך 3 (18 נקודות לכל שאלה)	תפילה
	2 שאלות מתוך 3 (14 נקודות לכל שאלה)	חגים

מבנה השאלון החיצוני של ההגבר – 038382 (לנבחני משנה)

להזכירכם: לא יהיו יותר שאלוני התוכנית הישנה (מקבילת ההגבר בעבר) 038108, 038106. לאור העובדה שלא יהיו בקיץ שאלוני יחידה שנייה מהתוכנית הישנה 038106 נבחני המשנה שנבחנו בעבר בשאלון זה, ייבחנו בשאלון 038382 ויענו על 3 סוגיות ארוכות כפי שמפורט להלן. הנבחן יענה על שלושת הסוגיות: תורה ומצוות, עם ישראל עם סגולה, בחירה והשגחה. בסוגיית תורה ומצוות, הנבחן יענה על חמש שאלות, 7 נקודות לכל שאלה, סה"כ 35 נקודות. בסוגיית עם ישראל עם סגולה, הנבחן יענה על חמש שאלות, 7 נקודות לכל שאלה, סה"כ 35 נקודות. בסוגיית בחירה והשגחה, הנבחן יענה על חמש שאלות, 6 נקודות לכל שאלה, סה"כ 30 נקודות. לא תהיה הלימה בסוגיית "בחירה והשגחה" במסגרת ההגבר. המבחן יהיה על כל החוברת. בשתי הסוגיות האחרות, הארוכות יותר, ("תורה ומצוות" ו"עם ישראל עם סגולה") ההלימה תהיה כמו בשנים קודמות. ההלימה [נמצאת באתר](#).

חלופות הערכה – 038383 – יחידת הגבר

התלמיד יכתוב שתי חלופות הערכה במסגרת התוכנית הבית ספרית. בנוסף לחלופת ההערכה, אחת לפחות, ניתן גם לשלב מבחן בית ספרי במסגרת חלופות ההערכה. את ציוני חלופות ההערכה יש להזין על טופס 9545. מורים המעוניינים לקבל שכר על חלופת הערכה, תלמידיהם יעשו חלופת הערכה הכוללת עבודת שטח ומחקר, כגון: עבודת חקר, יצירת סרט, הכנת טקס – המאפיין יצירות אלו הוא ביצוע מורכב ועבודת שטח. יש להזין את הציון על טופס 9588.

עולים חדשים - רמת הגבר [סמל ראשי: 038340]

סמל השאלון לרמת ההגבר (עולים) 038384. תלמיד עולה חדש יבחן על שלושת הפרקים: תורה ומצוות, תפילה, חגים במתכונת מצומצמת לאור הורדת חלק מהמקורות.

מקורות נבחרים ללמידה לקראת בגרות תשפ"ז ביחידת ההגבר לעולים בקישור הזה מבנה השאלון והניקוד זהים למבנה השאלון הרגיל (038371). אחרי התייעצות עם הגורמים הרלבנטיים במשרד החינוך התקבלה החלטה שלא תהיינה התאמות לעולים חדשים.

בתי ספר הנבחנים בהגבר הן במחשבת ישראל והן בספרות

תלמידים שירחיבו ללימודי הגבר בספרות ומחשבת ישראל (הגבר בשני המקצועות) - ילמדו: מקצוע אחד במבנה רגיל, משמע, יחידות החובה בספרות ומחשבת ישראל + 3 הגבר במקצוע המדובר. המקצוע השני יהיה תכנית ייחודית בתיאום עם אגף תוכניות ייחודיות. הבחירה מה ללמוד כתוכנית ייחודית ומה ללמוד כבגרות רגילה עם בחינות חיצוניות תישאר בידי הנהלת בית הספר.

הנחיות למבחנים מותאמים בשאלונים השונים:

מבחן מותאם בשאלון 038115:

שאלון חדש 038115 (50%)	מתווה ישן 038182/81 (70%)	
יש לענות על שאלה אחת מתוך שלוש בפרק שנבחר על ידי התלמידים (40 נקודות)	שאלה אחת מתוך שלוש בפרק שנבחר על ידי התלמידים (48 נקודות)	חלק ראשון
יש לענות על שתי שאלות מתוך ארבע בפרק שנבחר על ידי התלמידים (30 נקודות לכל שאלה)	יש לענות על שתי שאלות מתוך ארבע בפרק החובה (20 נקודות לכל שאלה)	חלק שני
-----	יש להשיב על שאלה אחת (12 נקודות)	חלק שלישי

מבחן מותאם בשאלון 038181:

עולים 038184	מותאם	038181 רגיל	
-----	שאלה אחת מתוך שלוש בפרק שנבחר על ידי התלמידים (48 נקודות)	שתיים מתוך שלוש שאלות (18 נקודות לכל שאלה)	חלק ראשון
יש להשיב על ארבע מתוך חמש שאלות (אין מותאם לעולים)	יש לענות על שתי שאלות מתוך ארבע בפרק החובה (20 נקודות לכל שאלה)	שלוש מתוך ארבע שאלות (16 נקודות לכל שאלה)	חלק שני
	יש להשיב על שאלה אחת (12 נקודות)	אחת מתוך 2 (16 נקודות)	חלק שלישי

קישור לרשימה ודרכי התקשרות עם מדריכי מחשבת ישראל

הערות חשובות לקראת שנת הלימודים תשפ"ז:

- א. מערך הפיקוח וההדרכה של מחשבת ישראל עומדים לרשות המורים בכל נושא וישתדלו בע"ה לשמור על קשר אישי עם כל אחד מהמורים.
- ב. כל המורים והמורות מתבקשים ללמוד עם התלמידים את קטעי המקורות השונים בתוך הספר ובשום אופן לא להסתפק רק בסיכומים לקראת הבגרות, משרד החינוך מחויב אך ורק לספר הלימוד "אמונה וגאולה" ולא לסיכומים, ככל שיהיו משובחים, המופצים בין כתלי בתי הספר. כל מורה ימצא את הדרך היעילה ביותר עבור תלמידיו להבנת והפנמת החומר הנלמד.

אנו מאחלים לכם לימוד פורה ומשמעותי

מעריכים את ההשקעה והמסירות של כולכם.

מאחלים לכל תלמידנו הצלחה במבחני הבגרות

ובעיקר בהפנמת הלמידה אל דרכם בחיים.

יוחאי רודיק וצוות ההדרכה